

ТРИВАЛІСТЬ ГОСПОДАРСЬКОГО ВИКОРИСТАННЯ КОРІВ У СТАДІ

Збільшення виробництва молока та його рентабельність значною мірою залежить від генетичного потенціалу бугаїв-плідників які використовуються на маточному поголів'ї [2], а також рівня продуктивності корів та їх тривалості господарського використання. Скорочення тривалості використання корів має негативний вплив на ефективність селекції – зменшуються темпи відтворення стада та інтенсивності відбору у ньому. У більшості стад тривалість продуктивного використання корів незначна, так як вони вибувають раніше, ніж досягають віку максимальної молочної продуктивності [3, 4].

Коефіцієнт господарського використання визначали за формулою М. С. Пелехатого зі співавторами [1].

Тому метою досліджень було провести порівняльний аналіз показників господарського використання та продуктивного довголіття корів голштинської та української чорно-рябої молочної порід. Матеріалом досліджень слугувала інформація про племінне і продуктивне використання 257 корів української чорно-рябої молочної породи та 57 голів голштинської приватної агрофірми «Єрчики» Попільнянського району Житомирської області.

У племзаводах України, які розводять українську чорно-рябу молочну породу, умовна частка спадковості голштинської породи у деяких тварин переважає 93,7 %, і згідно з інструкцією з бонітування, вони вже належать до голштинської породи, яка отримана шляхом вбирного схрещування.

У результаті проведених досліджень встановлено, що тривалість продуктивного використання корів голштинської породи та української чорно-рябої молочної склала у середньому 3,02 та 3,58 лактації ($t_d = 2,99$), а їх прижиттєвий надій становив відповідно 13594 та 14750 кг молока (табл. 1).

Таблиця 1

Тривалість господарського використання корів

Показники	Порода ($M \pm m$)		Різниця ($v=312$)	
	голштинська ($n = 57$)	українська чорно- ряба молочна ($n = 257$)	$d \pm m_d$	t_d
Тривалість вирощування, днів	880,9 $\pm$ 16,35	919,4 $\pm$ 8,13	-38,4 $\pm$ 18,27	2,10*
Тривалість життя, днів	1801,3 $\pm$ 51,12	2005,8 $\pm$ 30,42	-204,6 $\pm$ 59,49	3,44***
Тривалість господарського використання, днів	920,3 $\pm$ 48,55	1091,2 $\pm$ 29,98	-170,9 $\pm$ 57,07	2,99**
Коефіцієнт господарського використання, %	49,4 $\pm$ 1,32	52,1 $\pm$ 0,69	-2,7 $\pm$ 1,50	1,77
Загальна тривалість лактаційного періоду, днів	800,0 $\pm$ 42,31	948,9 $\pm$ 25,56	-148,9 $\pm$ 49,43	3,01**
Прижиттєвий надій, кг	13594 $\pm$ 861,84	14750 $\pm$ 451,7	-1155 $\pm$ 973,1	1,19
Надій за 1 день лактації, кг	16,9 $\pm$ 0,44	15,4 $\pm$ 0,182	+1,5 $\pm$ 0,48	3,25**
Надій за 1 день господарського використання, кг	14,8 $\pm$ 0,48	13,5 $\pm$ 0,24	+1,2 $\pm$ 0,54	2,32*
Надій за 1 день життя, кг	7,3 $\pm$ 0,30	7,1 $\pm$ 0,14	+0,2 $\pm$ 0,34	0,72

Так, корови голштинської породи переважають чорно-рябих тварин за надоєм: на 1 день лактації на 1,5 кг молока ($P < 0,01$), на 1 день господарського використання – на 1,2 кг ($P < 0,05$), на 1 день життя на 0,2 кг ($P > 0,05$), проте поступаються їм за тривалістю життя на 204,6 дні ($P < 0,001$), тривалістю господарського використання на 170,9 днів ($P < 0,01$), загальною тривалістю лактаційного періоду на 148,9 днів ($P < 0,01$). На величину цих показників суттєвий вплив мали досягнутий рівень молочної продуктивності та породна належність тварин стада.

За довічним надоєм кращими показниками характеризуються корови української чорно-рябої молочної породи, з умовною часткою спадковості 75–92% за поліпшувальною голштинською породою. Корови голштинської породи мають менш тривале господарське використання, проте дещо переважають за середнім надоєм на один день лактації та за комплексним показником ефективності довічного використання – надоєм на один день життя.

Це пояснюється тим, що більш продуктивні корови голштинської породи швидше виснажують свій організм за рахунок виробництва більшої кількості молока. Можна стверджувати, що збільшення рівня молочної продуктивності корів призводить до зменшення їх господарського та продуктивного довголіття.

Причинами вибуття корів зі стада, у переважній більшості випадків (59,6 % – голштинська порода, 53,7 % – українська чорно-ряба молочна порода), є відтворна здатність, післяродові ускладнення та незаразні хвороби органів розмноження.

В цілому, дещо кращими за показниками господарського використання та прижиттєвою продуктивністю є корови української чорно-рябої молочної породи, що свідчить про добру пристосованість тварин до господарсько-кліматичних умов даного господарства.

Література

1. Пелехатий М. С. Відтворювальна здатність чорно-рябих корів різного походження і генотипів в умовах українського Полісся [Текст] / М. С. Пелехатий, Н. М. Шипота, З. О. Волківська [та ін.] // Розведення і генетика тварин. – 1999. – Вип. 31–32. – С. 180–182.
2. Пелехатий М. С. Племінний підбір у відкритій популяції молочної породи [Текст] / М. С. Пелехатий, Л. М. Піддубна, Д. М. Кучер // Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва : зб. наук. праць Білоцерк. держ. аграр. ун-ту. – 2012. – Вип. 7 (90). – С. 94–98.
3. Полупан, Ю. П. Ефективність довічного використання корів: до методики групування і вплив умовної кровності [Текст] / Ю. П. Полупан // Розведення і генетика тварин. – К., 2014. – Вип. 48. – С. 98–113.
4. Ставецька Р. В. Тривалість продуктивного використання корів як фактор селекційного та економічного прогресу у молочному скотарстві [Текст] / Р. В. Ставецька // Розведення і генетика тварин. – 2001. – Вип. 34. – С. 210–211.

